

het scheppen van vijandsbeelden in tijden van crisis en het inhaken op de romantiek van strijdlust en saamhorigheid, zijn nog altijd werkzaam. *Mein Kampf* staat dichterbij ons dan we willen.

Eigenlijk zou Cliteur dit soort kritieken moeten toejuichen. Het zijn pogingen om de liberale waarden die we zo hoog in het vaandel dragen en de open en vrije samenleving waarin we graag leven weerbaarder te maken. Om te verhinderen dat we opnieuw wegzinken in een gevaarlijke ideologische zelfgenoegzaamheid die ons blind maakt. Als we westerse zelfkritiek daarentegen als gevaarlijk bestempelen en, stel je voor, aan banden leggen, zoals Cliteur voorstelt, lijken we op de totalitaire regimes waar we ons zo fel tegen verzetten. Het is geen toeval dat dictators er alles aan doen om kritische geesten te knechten: de bevolking moet geloven, desnoods met geweld, dat ze in een perfecte samenleving leeft. Wie anders denkt, is een verrader en een vijand. Denk maar aan hoe de terreurgroep IS te werk ging. Overtuigd dat ze de hemel op aarde brachten, gaven ze mensen een hel.

Jonge traditie

Voor de goede orde: natuurlijk hebben westerse samenlevingen veel om trots over te zijn. Ze hoeven niet over alles mea culpa te slaan. Een samenleving waar de bevolking beschermd wordt tegen de macht van een leider, waar een regime verantwoording moet afleggen aan de bevolking en waar iedereen – in theorie althans – evenveel rechten en plichten heeft, is een van de meest bewonderenswaardige politieke ideeën uit de menselijke geschiedenis. Het is een idee dat internationale navolging verdient. Het zou daarom helpen om niet al te veel nadruk te leggen op het westers karakter van dat samenlevingsmodel. Wat Japan, Slo-

Als we westerse zelfkritiek aan banden leggen, lijken we op de totalitaire regimes waar we ons zo fel tegen verzetten

venië, India en Zuid-Korea verbindt met Europa en Noord-Amerika is niet geografie of geschiedenis, maar een politiek idee. Overigens, wat die geschiedenis betreft: de westerse intellectuele traditie is jonger en minder duidelijk afgelijnd dan we denken. Herodotus, Plato en Chaucer zouden vreemd hebben opgekeken als je zei dat ze westers zijn.

Het vuur waarmee militante denkers als Cliteur de westerse beschaving verdedigen – hij roept op tot ‘cultuur contraterrorisme’ – maakt het moeilijk om haar waardevolle ideeën te universaliseren. Die oorlogszuchtige aanpak heeft een averechts effect. In plaats van mensen met een andere culturele en religieuze achtergrond aan te spreken op gedeelde liberale waarden, duw je hen zo in een ander kamp. Zoals de Pakistaanse schrijver Mohsin Hamid het mooi verwoordt: ‘Beschavingen zorgen er niet voor dat we botsen. We botsen om onszelf het gevoel te geven dat we tot een beschaving behoren.’ De wereld heeft geen beschavingsoffensief nodig, geen vernanende vinger of gebalde vuist, maar een uitgestoken hand. We hebben meer bondgenoten dan we denken. Dat is het beste ideologische medicijn tegen despotisme en militant jihadisme.

had. Welke suggestie gaat er van deze boodschappen uit?

Onze samenleving, die aan de vooravond van een sterke vergrijzingsgolf staat, moet zich bezinnen over de plaats van hoogbejaarden. Daarbij is er een zekere paradox. Enerzijds worden aanzienlijke middelen gespendeerd aan gezondheidszorg voor hoogbejaarden. We kunnen ons zelfs kritisch afvragen of elk medisch handelen zinvol is, want nu is er vaak sprake van therapeutische hardnekkigheid. Anderzijds zetten wij nauwelijks in op de problematiek van ‘lijden aan het oude leven’. Een verdere uitbreiding van euthanasie is alvast niet het antwoord, omdat de noodkreet van ouderen maar zelden over een effectieve doodswens gaat.

Laten we een sereen debat voeren zon-

der polemiek. Als euthanasie toepassen als ‘barmhartig’ wordt omschreven, hoe benoemen wij dan de niet-aflatende zorg om iemand nabij te blijven?

Misschien moet ieder voor zich, en in eerste instantie degenen die vandaag geen zorg nodig hebben, de vraag beantwoorden welke solidariteit zij wensen wanneer ze een gezegende leeftijd bereiken of wanneer het noodlot toeslaat.

JOHAN ABRAHAMS
Algemeen directeur
Woonzorggroep Begralim.

‘Er is een apocalyptisch aardbevingsmonster tot leven gewekt dat de geesten van de gedupeerden verziekt heeft.’

En daarom is ‘degelijke wetenschapscommunicatie’ een van de sleutels om uit het Groningse debat te raken, stelt KUL-hoogleraar geodynamica **MANUEL SINTUBIN** (in NRC).

BRIEF VAN DE DAG

Als de rook is verdwenen

Philip Morris International erkent dat roken de gezondheid schaadt. Mede daarom hebben we jaren geleden de beslissing genomen om te investeren in onderzoek naar en de ontwikkeling van producten die de schadelijkheid van tabaksgebruik zouden kunnen verminderen. Er werden over de laatste tien jaar meer dan 3 miljard dollar geïnvesteerd en meer dan 400 wetenschappers aangeworven in dit kader. Het is de overtuiging van ons bedrijf en een groeiend aantal experts, dat deze potentieel minder schadelijke producten een opportuniteit vormen voor de volksgezondheid. Zo hebben zowel de Department of Health van het Verenigd Koninkrijk als de US Food & Drug Administration zeer recent aangekondigd in hun beleid een belangrijke rol toe te schrijven aan e-sigaretten en innovatieve rookloze tabaksproducten die schade van tabaksgebruik kunnen beperken.

Wij zijn vastbesloten om de categorie van traditionele tabaksproducten te transformeren en op termijn volledig te vervangen door deze potentieel minder schadelijke producten. Daartoe werken we aan een reeks technologieën die zo goed mogelijk aansluiten bij de behoeften van de huidige volwassen rokers die niet willen of kunnen stoppen met roken, zonder niet-rokers, ex-rokers en jongeren aan te moedigen om te starten met roken. IQOS is de eerste van deze innovatieve rookloze producten die wij in verschillende landen commercialiseren (*DS 10 augustus*).

Het is bekend dat de giftige stoffen in de tabaksrook de hoofdoorzaak zijn voor ziektes gerelateerd aan tabaksgebruik en, hoewel verslavend, niet de nicotine. Een essentiële eigenschap van IQOS is dat de tabak verwarmd wordt tot een temperatuur onder het verbrandingspunt. Op die manier produceert IQOS geen rook, maar een damp. Deze damp bevat gemiddeld 90 tot 95 procent minder schadelijke stoffen dan sigarettenrook. Deze bevindingen zijn het resultaat van een

transparant beoordelingsprogramma, dat in overeenstemming is met de relevante wetenschappelijke standaarden. De beoordelingsmethoden zijn vergelijkbaar met die van de farmaceutische industrie, met inbegrip van controles voor productontwerp, toxicologische testen, klinische onderzoeken, consumentenperceptie vóór het op de markt brengen en evaluaties na marktintroductie. Zoals voor eender welk nieuw innovatief product is het onvermijdelijk dat langetermijnepidemiologische data voor IQOS nog niet volledig beschikbaar zijn. Het is nog maar recent in verschillende markten gecommercialiseerd en studies om de langetermijneffecten te evalueren zijn opgestart.

Wij verwelkomen onafhankelijk onderzoek naar onze rookloze producten, maar het is belangrijk dat dat gebeurt op basis van gevalideerde methodes en adequaat materiaal. IQOS wordt momenteel door verschillende overheidsinstellingen zoals US Food & Drug Administration en het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu onderzocht. We zien hun resultaten met vertrouwen tegemoet.

Wij willen alles in het werk stellen om de traditionele sigaret zo snel mogelijk te vervangen door rookloze alternatieven die de schade van tabaksgebruik kunnen beperken. Dit vereist een wetgevend kader dat standaarden opstelt voor de erkenning van zo'n product en de mogelijkheid biedt om volwassen rokers er correct over te informeren. Wij roepen de overheid en alle betrokken instanties op om de rol van deze innovatieve producten grondig te bestuderen en de opportuniteit ervan niet op voorhand neer te halen.

PIERRE DERAEDT
Senior Manager
Reduced-Risk Products
Benelux bij Philip Morris.

CORRECTIES & AANVULLINGEN

Heksenvervolg. De bul waardoor tienduizenden vrouwen als ‘heks’ verbrand werden, was van paus Innocentius VIII, niet van Innocentius III (*DS 14 augustus*). **Delsa Allez.** Op de foto bij de recensie van Allez Allez is gastzangeres Marie Delsaux te zien, niet gastzangeres Kyoko Baertsoen (*DS 14 augustus*). **Beurs.** De grafiek bij het beurscommentaar toont de evolutie van de balansen van de ECB en FED in biljoen dollars, niet in miljoen dollars (*DS 17 augustus*).